

La música amaga un món de sensacions

En volem un tast? I tant que sí!

*Apol·lo, per als grecs i els romans era el déu de les arts i de la bellesa, creador de la poesia i de la música. Germà bessó de Diana. Se'l representa amb una lira i coronat amb un llorer. Quin repte no és obrir aquest número intentant fer una pinzellada positiva, engrescadora, també realista, de tot el que gira entorn de l'aprenentatge de la música! La música és un dels set arts. Per tant, és lícit de pensar que és un bé preuat, que ha tingut un gran paper en totes les cultures i al llarg de la història de la humanitat. D'altra banda, és un bon mitjà transmissor de la tradició i una ferma mantenedora de la identitat d'un poble. Els cants i el so dels instruments al voltant del foc han estat suficients, en qualsevol moment o època, per embolcallar la màgia de les rondalles en la foscor de la nit. La música és un llaç entre les nacions, és un llenguatge comú entre els pobles que, units per la melodia, arriben a la més íntima comprensió i transmissió del propi coneixement. La música orchestra els pobles en una sola simfonia salvant les diferències de color, de llengua, de tradició, de pensament. La música recrea la creació d'un primer no res que gesta, *in crescendo*, la peça en directe i en viu fins esdevenir en el moment de cloure's un tot que, igual que un poema o un àpat, no*

s'assaboreix fins que no s'arriba a l'últim instant. Mai tan ben dit, imitant les paraules d'un savi, *que res no és fins que no ha estat*. El silenci esdevé la condició per assaborir-ne, amb plenitud i intensitat, el tast. L'estat d'ànim canvia de to quan, impregnat per la música, s'activen tots els sentits.

I, amb tot això, als educadors, poc ens costarà d'endevinar el potencial educatiu d'aquest vessant artístic tenyit de tots els colors, d'altra banda tan indispensables en un entorn educatiu que vol avançar en el creixement cultural dels pobles. Si tot això ho compartim, si el gaudi és tan gran... per què ens ho deixem perdre? Per què a l'escola, la música, la gran musa inspiradora, esdevé petita, fugissera i minúscula? Voleu dir que no paga la pena de repensar una mica el paper que li atorguem, donada l'alta consideració en què la tenien els nostres avantpassats grecs i romans que fins hi tot li atorgaven un déu?

2 Ensenyar és un acte creatiu. Abel Castelló **4** Carta al director. Informàtica, música i recursos **5** La música, un art exquisit i molt apreciat. EP Nostra Senyora. EP Terrassa. EP Sabadell. EP Balmes **9** La música a l'educació primària, alguns criteris metodològics **10** Actualitat **12** I el repertori de cants escolars? Zum-zum

Ensenyar és un acte creatiu

Parlem amb Abel Castelló

Abel Castelló és músic amb vocació pedagògica. Creix en una família afeccionada pels temes estètics i artístics. Comença a estudiar música de ben petit formant-se en música clàssica i moderna, i interessat per tota mena de manifestació artística, especialment les arts escèniques. Es dedica a la investigació de mecanismes que relacionen els processos d'aprenentatge amb la creativitat i l'art, recerca que el porta a formular l'enunciat del Mètode Creatiu per a l'Aprenentatge Musical i el 1990 funda l'escola MúsicActiva, de la qual n'és el director.

Què és MúsicActiva?

Un projecte pedagògic que anem construint en equip ja fa deu anys, per aconseguir un programa d'estudis que permeti una formació musical completa, a partir dels principis i procediments didàctics del mètode que tenim estructurat i que anomenem Mètode Creatiu.

Quins són els principis d'aquest mètode?

L'essencial i diferencial del nostre mètode és el principi creatiu que és, tot i les seves raons teòriques i filosòfiques, el resultat d'un procés de constant observació i anàlisi dels models didàctics que estan implícits en els exercicis que apliquem i que afavoreixen la construcció de l'aprenentatge per part de l'alumne. En definitiva, una manera de fer basada en la reconstrucció pràctica i necessàriament personalitzada del fet d'aprendre.

I aplicat a la música?

Consisteix en què l'alumne aprengui música construint fragments musicals, de creació pròpia, des del primer moment de l'aprenentatge. Aquest procés li permet descobrir el funcionament tècnic i les possibilitats artístiques del propi sistema musical que és precisament el que volem fer aprendre.

I com s'aprèn música amb el Mètode Creatiu?

Els nois i noies aprenen a través de la

improvisació i de la composició que, amb exercicis degudament estructurats i ben aplicats al material sonor, poden construir fragments musicals inèdits des del primer moment de l'aprenentatge. Improvisar és construir sobre la marxa i oralment, a temps real, sense poder premeditar el que es fa més enllà de l'immediat. Compondre és construir, pas a pas, podent pensar el que anem fent i amb un suport escrit.

Dues formes complementàries que estructuraven l'aprenentatge?

Exacte! Així establim el paral·lelisme entre música i llenguatge verbal que podem comparar al fet de parlar i d'escriure. Aplicat al so musical segons l'ordre en què s'estructura el sistema musical tradicional: el ritme, la melodia, l'harmonia, entre d'altres que organitzem; sempre, amb una finalitat didàctica, per aprendre de manera creativa.

Per força hi ha d'haver diferents nivells de treball?

Hi ha un procés de treball individual i un de grup. Un i altre permeten arribar a un resultat final, fruit d'un treball cooperatiu; és a dir, construïm (creem) col·lectivament formes sonores ben estructurades i amb sentit musical que són el resultat del treball musical fet pels propis alumnes que els possibilita una formació musical completa.

Música per a tots o només per a ments privilegiades?

Tots tenim una capacitat creativa innata que hauríem de poder aplicar de manera espontània en la nostra vida quotidiana. Cal, però, provocar que surti. La funció social de la pedagogia artística no ha de ser la de formar artistes professionals; l'art ha de servir per viure amb plenitud. Si volem evolucionar com a persones és imprescindible que ens acostumem a mobilitzar aquest potencial creatiu i perdem la por a sentir i a experimentar per aconseguir de viure més profundament. La superficialitat destrossa qualsevol possibilitat creativa.

Per tant, tothom hauria d'aprendre música?

Si aconseguíssim que la música, com qualsevol altra disciplina artística, ocupés un lloc important en la formació bàsica de tots els joves i, en paral·lel, que hi hagués un compromís per viure més enllà de la immediatesa, posaríem els fonaments perquè les futures generacions s'eduquessin en uns valors que ara no existeixen i que són absolutament necessaris. En aquest sentit, tothom hauria de fer música o qualsevol altra activitat artística; però, si l'accés multitudinari a l'educació musical ha de servir per crear més confusió..., llavors..., és millor que l'art continuï essent una activitat practicada només per aquells que són capaços de cultivar-ne els valors i això és encara molt minoritari.

Què s'educa amb la música?

S'educa la persona. S'educa una actitud que permet posar en marxa l'esquema corporal i personal per poder interpretar, improvisar i compondre bé. El nivell d'implicació o l'actitud que has d'aconseguir és la integració entre la part de la persona que pensa, la que sent i la que fa. Una pedagogia artística degudament plantejada ha de permetre harmonitzar els tres aspectes perquè, quan un d'ells actua malament, bloqueja els altres.

És veritat allò que diuen que la música amanseix les feres?

Et refereixes a aquells alumnes amb dificultats a l'aula?

Sí. Aquells per a qui les parets de l'aula són veritables barreres.

La pràctica musical, ben plantejada, té virtuts formatives perquè pot reestructurar el funcionament d'un noi o noia en els seus hàbits d'aprenentatge. Nosaltres, a l'escola, tenim patologies comunes com són la hiperactivitat, la timidesa o qualsevol tipus de bloqueig emocional. Possibilitant aquest treball metòdic i, alhora, creatiu, constatem canvis i millores molt contundents. Cal dir, però, que l'activitat musical, si no està ben assessorada i amb un bon seguiment de l'evolució personal de l'alumne, no serveix de res.

Una escola que valori la música, què hauria de fer?

Més que de l'escola, hauríem de parlar d'un sistema educatiu que considerés la formació artística com un aprenentatge imprescindible i interrelacionat amb la resta de disciplines, creant equips d'investigació pedagògica estables, fent unitats de programació continuada, coherents als plans d'estudi i invertir en la formació del professorat de música que, en aquests moments, és la gran víctima. És dramàtic constatar la formació d'aquest col·lectiu; el qui té vocació i formació es veu envoltat d'un entorn hostil contra el qual no sap i, sovint, no pot lluitar.

Una realitat ben complicada i un ideal molt clar. Podries suggerir un petit pas per avançar una mica?

Cap solució serà efectiva fins que cadascú, des del seu lloc, no assumeixi la responsabilitat que li pertoca. Tot el que siguin solucions intermèdies... malament! De moment, les activitats, audicions, tallers de construcció d'instruments, corals, classes participades com les que, amb imaginació, anem fent són bones tot i que no es resol el problema de fons.

Carta al director

Com és que no diem què s'aprenèn?

He llegit Papers de març i m'he decidit a escriure aquesta mena de «carta al director» ja que, en parlar de les convivències, hi trobo a faltar un detall important.

Mireu, els dies de convivències, tan esperats pels seus protagonistes, es viuen amb intensitat. La vida pren un caire diferent i es trenca totalment l'estructura de les nostres habituals relacions. Els nois i noies se'ns mostren tal com són i estan plenament receptius. Són dies on el tracte, entre uns i els altres, molt més espontani i els fa descobrir una mica més com són. Dies, on poden descobrir el goig de la riquesa d'una nit viscuda sense sorolls ni llums que la transformen; el goig de poder revisar tot el que s'ha fet aquell dia, sense censures, observar la

novetat del company que pensava que... Les convivències ben fetes són dies que marquen i que es recorden, sabent com un bon ritual, que la primera i l'última nit no es dorm. Uns recorden que, des d'aquelles convivències, no s'ha fet més pipí al llit; d'altres han descobert menjars diferents als de la mare i... que també són molt bons! i d'altres, que es poden fer moltes coses sense jugar a pilota o mirar el televisor...

Penso que les convivències són veritables camps d'aprenentatge i moments molt rics per treballar la persona que acompanyem. Alguns, aprofiten per prendre el sol.

Perdoneu el discurs, però no he pogut aguantar-me.

Manel

Informàtica, música i recursos

Per *pescar* recursos musicals a la *xarxa*

Internet disposa de molts recursos educatius a l'abast de tothom. La música no és cap excepció: biografies, compositors, obres, història, partitures, activitats, revistes, fotografies, cursos... tango, blues, jazz, òpera... fins i tot un crèdit variable de música per a l'ESO. A continuació us proposem una llista d'adreces per si poden ser-vos d'interès.

www.xtec.es/rtee/cat/index.htm

Site de la Xarxa Telemàtica Europea per a l'Educació. En ell hi podem trobar recursos entorn a l'ús educatiu de la informàtica musical. Atenció especial mereix el crèdit variable per a l'ESO «Fem música per ordinador».

www.jazzhall.org

El millor lloc d'internet per conèixer els orígens del jazz i els seus diferents estils.

www.salzburg.com/festspiele

Pàgina oficial del Festival de Salzburg del mes de juliol.

www.operaactual.es

L'actualitat més rabiosa de la lírica internacional.

www.musicclassica.com

www.classical.net

www.allclassical.com

Tres sites de música clàssica per trobar-hi informació sobre compositors, festivals o teatres, enllaços d'interès i una magnífica guia de música clàssica.

www.todotango.com

Aquest lloc hi trobareu tango, tango... i més tango.

www.redhotjazz.com

Més de 2.000 arxius d'àudio del millor jazz per escoltar els «grans» des de l'ordinador de casa.

www.liceubarcelona.com

Pàgina oficial del Liceu de Barcelona.

La música, un art exquisit i molt apreciat

Un aprenentatge potent i per descobrir

UN TALLER DE ROCK

Diego Pedragosa · *EP Nostra Senyora*

Una activitat extraescolar

Des del curs 96-97 fem, a l'escola, un taller extraescolar de «grups de rock» format per nois i noies d'ESO i batxillerat. En aquesta activitat hi participen entre vint i trenta alumnes del centre, repartits en grups de cinc o sis persones i en sessions de dues hores setmanals. Aquestes sessions són en un 95% pràctiques. Els aprenentatges teòrics bàsics es fan sobre la marxa, a partir de la interpretació de cançons que escullen els mateixos membres dels grups, sempre intentant que siguin adaptables als instruments i a les possibilitats de cada grup i que siguin d'estils el més variats possible per tal que hi hagi un aprenentatge més ric en ritmes i colors musicals.

Per sobre de l'aprenentatge tècnic i formal, la prioritat d'aquesta activitat és fer accessible l'experiència de la interpretació musical a nivell de grup, però no només a persones amb experiència o que es vulgui dedicar més seriosament a la música, sinó també a aquelles persones que, per raons diferents, no han accedit a un itinerari curricular musical formal.

L'objectiu del taller

El taller vol crear un espai educatiu de relació positiva i distesa entre els participants i facilitar un aprenentatge d'iniciació a diferents instruments (guitarra, bateria, teclat, baix, veu,...) per tal de fer un apropament a diferents estils de música moderna (rock, pop, soul, reggae, blues, ska,...).

A banda dels assaigs setmanals, aquests grups participen en diverses festes de l'escola com jornades de portes obertes, Nadal o final de curs on, a més d'ame-

nitzar la festa, els nois i noies tenen una molt bona ocasió per posar en pràctica el seu repertori en viu. El «directe» és una experiència dura i plaent al mateix temps: és dura perquè tocar davant del públic sol ser bastant més difícil que en la intimitat de l'assaig, sobretot tenint en compte que molts dels participants comencen l'activitat de «grups de rock»

sense una experiència prèvia o només havent fet una mica de música clàssica. D'altra banda, és plaent perquè, entre altres motius, la resposta dels companys és molt satisfactòria: música a canvi d'aplaudiments sol ser un intercanvi just. Qualsevol que hagi estat a sobre d'un escenari sobretot amb un grup de música sap que crea una sana addicció. Per alguna cosa serà: la combinació d'adrenalina, treball previ, elaboració d'una tasca artística i treball en equip és una barreja força interessant.

Música i convivència

L'experiència humana de compartir un «grup de rock» és intensa. Com tota relació, acostuma a ser un bon exercici de tolerància: l'elecció de cançons, la preparació conjunta d'aquestes, els gustos sovint diferents dels participants, compartir èxits i fracassos... Aprendre a cedir

és important i també aprendre a expressar les inquietuds dins del grup. Tanmateix la música no és només un ric mitjà d'expressió, sinó també una manera gratificant d'estimular la sensibilitat de les persones i no cal dir, que actualment aquesta és una capacitat important i necessària.

UNA NOVA EXPERIÈNCIA A LA CLASSE MÚSICA DEL CICLE SUPERIOR.

Teresa Marçal · *EP Terrassa*

Reflexionem la nostra pràctica

La innovació pedagògica sempre ha estat un element de reflexió i actuació a la nostra escola i és amb aquest esperit que intentem de donar resposta als nous reptes educatius i avançar en aquesta línia. Des de l'àrea d'educació musical, com en moltes altres del currículum, ens cal reflexionar sobre les nostres pràctiques a l'aula i en el resultat que aconseguim. Sovint, tot i que tenim clar que les classes de música han de ser dinàmiques i participatives, tenim poc en compte els coneixements previs del nostre alumnat i les seves possibilitats alhora de transmetre el que ja saben als seus companys o de descobrir-ne els seus interessos i motivacions. Amb aquesta visió, vam engegar una nova experiència educativa al cicle superior ja que, moltes vegades acabem fent classes magistrals a l'hora de presentar un autor, fer una audició i treballar els diferents conceptes de les unitats de programació. Per tant, el repte era trobar la fórmula perquè els nois i noies poguessin participar més activament en el desenvolupament de les unitats de programació i se sentissin implicats en el treball de les classes de música, trobant més motivació i interès per l'àrea.

Estructurem la feina

Vist això, ens va interessar trobar una nova manera de treballar que tingués present aquesta voluntat de participació dels alumnes i és, a partir d'aquí, que decidim que les classes siguin comparti-

des entre el mestre i alumnes. Decidim d'estructurar les unitats triant els punts més importants per a nosaltres; autor i obra, ja que les unitats del llibre sempre comencen amb una audició i treball sobre l'autor. Els conceptes concrets de la unitat i un nou apartat que sempre quedava pendent per manca de temps: els jocs i les col·laboracions.

Una aposta a la participació

Un cop estructurada la feina a fer, només cal plantejar als alumnes el canvi de plantejament de les unitats didàctiques i el que això implica tant per a ells com per als mestres. Decidim de fer petits grups de treball, –màxim, 4 persones– que s'encarregaran de preparar cada un dels aspectes de la unitat i presentar-lo als companys, en el format que ells mateixos decideixin. El més important és que sàpiguen explicar allò que han cercat o treballat, tenint clar que no serveix haver trobat molta informació a internet si, després, no en saben fer una selecció o triar allò més important o el que els crida més l'atenció. Pel que fa als conceptes, que és la part més espessa de cada unitat, compten amb el suport del llibre i del mestre a qui poden demanar ajut durant la setmana. Per no sobreçar-regar els nois i noies, la feina de preparació es farà de manera equilibrada entre casa i la classe de música.

Aprendre un nou paper

El paper del mestre passa a un segon terme, els alumnes tenen una setmana per preparar la unitat i trobar tota la informació necessària per exposar-ho a classe. És indispensable que vegin que som al darrera, fent-nos accessibles i respondent les seves demandes.

Valoració

El resultat d'aquesta experiència està sent molt enriquidora tant per als nois i noies com per als mestres. Hem aconseguit els objectius proposats i l'actitud, l'interès, la motivació i la participació d'uns i altres és molt superior a la que estàvem acostumats fins ara.

L'EDUCACIÓ MUSICAL A L'ESCOLA

Joan Vila · *EP Sabadell*

La nostra escola compta amb una tradició musical que es deu a la tasca que el P Vidal dugué a terme fundant l'Escolania de Sant Agustí, les cobles Jovenívoles i l'Escola Experimental de Música. Ara farà deu anys, que l'escola va agafar el relleu de la formació musical que havia iniciat el P Vidal. En aquell moment, pensàrem en oferir als nostres alumnes la formació musical com a activitat extraescolar amb l'objectiu d'ensenyar llenguatge musical i instrument. L'experiència d'aquells primers anys i el fet que en la nostra ciutat hi ha una activitat musical remarcable ens va conduir a fer un pas més a favor de la formació musical, fent que els nois i noies que ho desitgessin, poguessin seguir els seus estudis musicals en les hores complementàries que hi ha a l'educació primària. D'aquesta manera, aconseguírem que el temps dedicat a la formació musical estigués inclòs en el temps d'estada a l'escola de l'alumnat i que l'opció per estudiar música no fos tan carregosa com ho és quan es fa en temps extraescolar. És així com neix el que anomenem la Primària Musical.

Aquesta opció, que s'ofereix als alumnes a 1r de primària, consisteix, per aquells que ho trien, en rebre classes de llenguatge musical, cant coral, instrument i conjunt instrumental, mentre la resta d'alumnes fan les activitats complementàries habituals del centre. El pla d'estudis que segueixen els alumnes és el dels estudis del grau elemental de música, de manera que en acabar l'etapa, tenen l'oportunitat d'assolir el grau elemental si es presenten a la prova que convoca el conservatori de música.

Després d'aquest temps, podem dir que la Primària Musical té molt bona acollida; prop de 150 alumnes segueixen aquests estudis. Creiem que, a part del coneixement específic de música, aquests estudis ajuden els nois i noies a millorar els seus hàbits de treball i a per-

dre la vergonya d'actuar en públic. No és rar l'alumne amb dificultats d'aprenentatge en alguna de les àrees curriculars que trobi en la música l'oportunitat de ser reconegut pels seus companys i companyes. Un altre aspecte positiu a tenir en compte és que els qui segueixen aquesta opció, entenen la música com una àrea més del seu currículum i s'aconsegueix que s'hi dediquin amb un major interès que el que tenen quan es tracta d'una activitat extraescolar.

Valorem molt especialment la cultura musical que acaba impregnant l'escola ja que, donat que molt sovint hi ha con-

certs i audicions dels alumnes de Primària Musical, s'afavoreix de fer viure la música a tots els altres nois i noies de l'escola.

Com a institució, aquest projecte també ens aporta beneficis perquè permet diferenciar la nostra oferta educativa de la que fan la resta d'escoles de la ciutat. Són força les famílies que manifesten que aquesta oferta en educació musical els ha ajudat a decidir-se per la nostra escola.

EL NOSTRE ENTORN... SONOR

Eulàlia Roca · *EP Balmes*

Descobrim el nostre entorn a través dels sentits que són els que ens ajuden a integrar-nos en el món i els que ens ensenyen a viure. Un dels sentits que primer activem és el de l'oïda.

L'aparell auditiu el tenim en funcionament abans de néixer i perquè ens fun-

cioni no cal cap aprenentatge previ com el fet de caminar o de parlar. Tampoc el podem desconnectar ni tancar com podem fer amb els ulls. Sempre el tenim en alerta i això ens obliga a sentir tot el que passa en el nostre entorn.

El nostre paisatge sonor és cada cop més ple de sorolls ambientals i mecànics produïts per la tecnologia moderna que provoquen un dels grans i greus problemes de contaminació ambiental: la pol·lució sonora.

La societat de consum ens ha portat a l'especulació indiscriminada d'aquest espai sonor, amb una finalitat purament comercial. Un entorn sonor invisible,

que no es veu ni es toca però que, de manera inconscient, ens envia missatges sonors constants que generen un cúmul de sensacions externes i pròpies que a ningú poden deixar indiferent.

Les músiques ambientals neixen per la necessitat d'omplir aquest espai i d'atorgar funcions específiques a determinades peces musicals: per meditar, per relaxar, per l'estudi, contra l'insomni... que se'ns presenten despullades, sense rituals, sense començaments ni finals, sense els marcs espacials i temporals que tenien assignades, transformant-les en un bé més de consum, en un sols fons decoratiu desvirtualitzat. Són, en definitiva, músiques programades per ningú en particular i per tots en potència; músiques invisibles i quotidianes.

Els seus inicis els trobem als Estats Units, l'any 1934, on l'empresa «MUZAK CORPORATION» oferí als seus clients música ambiental amb l'objectiu de fer augmentar els índexs de

productivitat de fàbriques i empreses. Es tractava de música que havia de sentir-se, però no escoltar-se. Ara utilitzem el terme «MUZAK» per referir-nos a músiques ambientals difoses pels mitjans electrònics. Totes aquestes músiques conspiren per fer-nos sentir com a casa, sigui on sigui allà on ens trobem. El seu objectiu tant pot ser el d'amagar sons indesitjats, és a dir «sorolls», com el de combatre l'incòmode «silenci». Però, sovint, aquest entorn se'ns torna en contra i aquest excés de músiques ambientals es troben col·lapsades per la competència, creant un excés sonor innecessari i molest que cal i hem d'evitar. Una de les conseqüències més importants d'aquest fet és la manca de comunicació però, també els trastorns psíquics, la pèrdua auditiva, els nerviosisme, la manca de concentració o la violació de l'espai acústic dels altres...

Tots ens hem educat i acostumat a aquest espai sonor i tenim mecanismes de defensa, hem après a desconnectar i a no escoltar. Hem perdut l'hàbit de l'audició conscient i només percebem una mínima part de tot allò que escoltem. Hem de compensar aquesta passivitat auditiva aconseguint una societat amb un entorn més equilibrat de sons i de silenci. Hem de potenciar la capacitat d'escoltar, d'exercitar la comunicació i l'anàlisi dels missatges sonors. Però tot això només ho podem fer valorant i respectant el silenci, aprenent de les filosofies orientals el seu calmat i tranquil paisatge sonor on un petit gest pot tornar-se gran, a on un petit so pot arribar a ser... una dolça i expressiva melodia.

La música a l'educació primària

Alguns criteris metodològics

Reflexionar sobre els continguts de la classe de música em porta a parlar d'uns criteris que crec importants en la nostra àrea que, no tractada per les institucions educatives amb la importància que mereix, ha de prendre sentit en el conjunt d'aprenentatges que l'alumne incorpora en el decurs de la seva educació primària. Intento d'explicar, breument, alguns d'aquests criteris –també– trets essencials:

La cançó, l'eix vertebrador i una finalitat en ella mateixa, d'on n'extraïem tots els elements que conformen el treball de llenguatge musical. És un referent concret de diverses nocions més abstractes (relacions rítmiques, melòdiques...) que configuren aquest llenguatge i que l'alumne descobreix i integra gradualment al seu coneixement; mentre canta i aprèn cançons pel gust de cantar bé, de fer música, de comunicar vivències concretes i d'educar i treballar la sensibilitat. Entesa, també, com un mitjà d'expressió i de comunicació entre les persones.

La seqüenciació de l'aprenentatge, tant pel que fa als elements rítmics com als melòdics, respectant una ordenació concreta i coherent a nivell de lògica musical i de desenvolupament psicomotriu i cognitiu. Aquesta ordenació comporta treballar, en els inicis, les dificultats pròpies d'aquest llenguatge, destriant-les i iniciant per separat l'estudi del ritme, de l'entonació i de la lectura.

Primer la pràctica (vivència sensorial) i després la teoria (intel·lectualització). Tots els continguts conceptuals s'han de conèixer i treballar partint de la pràctica musical; posteriorment, seran intel·lectualitzats. La teoria sem-

pre ha de ser una conclusió de la pràctica, mai a l'inrevés.

Un procés d'aprenentatge: de l'escoltar al crear. La introducció d'un contingut nou segueix un ordre establert: escoltar, imitar, associar, reconèixer-reproduir, improvisar i crear. Alguns d'aquests estadis es poden obviar o «accelerar» ja que aquest procés no és mai ni tancat ni unidireccional. En qualsevol estadi del mateix pot canviar-se'n el sentit o ser iniciat més d'una vegada.

Educar la sensibilitat i la comunicació mitjançant la música és el criteri metodològic que s'hauria de tenir més present a primària i en totes les àrees de coneixement. A través de la cançó, de l'audició, de la lectura, de la interpretació musical... cal desvetllar la sensibilitat i fer viure la música com un mitjà de comunicació entre les persones. Cal fer copsar –a través de la vivència personal i col·lectiva– que la música no té únicament una finalitat en ella mateixa, sinó que és un mitjà per aconseguir ser més persones, per trobar la dimensió artística de cadascú i una dimensió transcendent de comunicació amb un mateix i amb els altres.

Acceptant que hi ha d'altres aspectes igualment cabdals que les circumstàncies d'espai no em permeten de tractar, acabo amb una cita de Zoltan Kodály (pedagog i compositor hongarès) que va dir: *«l'educació musical d'un infant comença nou mesos abans del seu naixement»*, però, després de rumiar-hi una mica, rectificà i digué: *«l'educació musical d'un infant comença nou mesos abans del naixement de la seva mare»*.

Noticiari Breu

GRANOLLERS

Fira de la solidaritat 2002

El dissabte 9 de març vam celebrar la VII Fira de la Solidaritat s'organitza amb l'objectiu de sensibilitzar-nos i ajudar a realitzar els projectes de Mans Unides del Vallès Oriental i de la Fundació Educació Solidària Escola Pia. Enguany, el projecte vol aconseguir sufragar la construcció de 146 habitatges a la zona de Zacatecoluca (El Salvador), zona molt afectada per l'huracà Micht, l'octubre de 1998 i pels terratrèmols de febrer i maig de 2001. Per fer possibles els projectes es necessiten moltes mans i molts diners. El dia de la Fira es van recollir 6.635,17 euros i això va ser possible perquè a la Fira hi vam participar molts. Cadascú feia el seu paper i tot plegat amb un ambient d'alegria i il·lusió que feia evident que formem un gran equip!

FESTA DE LES ARTS

Seguint la tradició de molts anys i fomentant el compromís amb la cultura, oferim, per segon any consecutiu, la possibilitat de participació artística de tota la comunitat educativa fent així de l'escola un espai obert a tothom. Per tant, us convidem a participar a la 2ª Festa de les arts en la modalitat de fotografia, dibuix i literatura amb el lema d'enguany «Som iguals, som diferents». L'acte de lliurament de premis tindrà lloc el dia 29 d'abril, a la sala d'actes del Centre Cultural La Caixa, a les 19 hores.

IGUALADA

Premi Catalunya de batxillerat

Aleix Solé, alumne de 2n de batxillerat, ha resultat guanyador en l'Olimpíada de Física, en la fase de Catalunya, d'aquest any. Aquest concurs és convocat per l'Institut d'Estudis Catalans, la Universitat de Barcelona i la Generalitat de Catalunya. Ara, l'Aleix, junt amb els

altres joves que han superat les proves, formen l'equip de Catalunya i passen a la fase nacional, que tindrà lloc el proper 21 de març, a Burgos. Cal felicitar l'Aleix i el seu professor, Joan Torrents.

Jornada d'agermanament amb Cuba

Com acostuma a ser tradicional per aquests dates, l'escola celebra una jornada dedicada a Cuba, sota el motiu de l'agermanament. És una diada en què tota la comunitat educativa s'hi bolca per prendre consciència de la realitat viscuda en aquell país, tot donant suport als nadius cubans i a la comunitat d'escolapis que hi ha assentada. Es feren un munt d'activitats que van acabar amb una aportació de 2235.73 _ destinats a les necessitats de Cuba.

NOSTRA SENYORA

Una experiència matemàtica

El passat 21 de febrer, tots els alumnes de l'escola, des de 1r d'ESO fins a 2n de batxillerat, que fan matemàtiques, juntament amb els professors, vam tenir l'ocasió de gaudir de les demostracions de capacitat calculadora del professor Jaime García Serrano que, a més, va ensenyar-nos tècniques i estratègies de càlcul mental, de concentració i d'ajuda a la memorització adaptades a l'edat dels alumnes que l'escoltaven embadalits. L'activitat, organitzada pel departament de matemàtiques, va ser una interessant experiència tant per als alumnes com per als professors. Si hi esteu interessats, demaneu informació a en Jordi Besora. jordi.besora@escolapia.net

SANT ANTONI

Taules rodones a 2n de batxillerat

Durant un parell de dies del passat mes de febrer, exalumnes de l'escola han fet una xerrada als nois i noies de 2n de batxillerat per explicar-los la seva experièn-

cia en els estudis que estan realitzant ara i ja fora de l'escola i des d'una nova perspectiva. A uns, els fa il·lusió poder retornar a l'escola; als altres, els ofereix un element d'orientació i d'ajuda en la presa de decisions que, ben aviat, hauran de prendre.

SARRIÀ

L'escola participa en un projecte anomenat *Dreams and Teams* (Somnis i Equips), que estableix vincles amb estudiants anglesos, treballant projectes educatius amb l'esport com a instrument. Amb motiu del partit Barcelona-Liverpool de la lliga de Campions, estudiants del col·legi de secundària Alsop de Liverpool han conviscut dos dies amb alumnes de la nostra escola. Junts han descobert cultures diferents i, com bons amics, han assistit junts al partit.

TERRASSA

Llibre sobre la història de l'escola

El dimarts 16 d'abril, a les 8 de la tarda, es presentarà, al teatre de l'escola, el llibre «Una escola implicada amb la ciutat». Els autors, el P. Joan Florensa, arxiver de l'Escola Pia de Catalunya, el Sr. Jordi Oliva i la Sra. Mariona Viguès, historiadors i professors de l'escola, són ben coneguts per alguns de nosaltres. Aquest llibre exposa la història de l'Escola Pia de Terrassa des de la seva creació fa cent anys, fins l'actualitat. L'acte serà presidit per l'Excel·lentíssim Sr. Pere Navarro, alcalde de Terrassa; pel Pare Andreu Trilla, provincial de l'Escola Pia, pel Sr. Ramon Francolí, secretari general i pel Sr. Antoni Burgaya, director gerent de l'escola,

Professores participants en una exposició

La Montse Utset, la Mariona Julià i la Carme Aliaga, professores de l'escola, han participat amb les seves pintures a l'exposició col·lectiva de pintures que l'entitat cultural «Amics de les Arts» va fer per celebrar el seu 75è aniversari.

TÀRREGA

Alumna guanyadora d'un concurs fotogràfic

L'Anna Compte, alumna de dotze anys de l'escola, ha quedat finalista en el Xè Concurs de Fotografia de Monuments on hi han participat més de 58.000 fotografies de tot Catalunya, en el qual s'han concedit 25 premis finalistes i 10 accèssits. Aquest concurs, també es realitza a Castella-La Mancha i en d'altres països de la Comunitat Europea. El premi, lliurat a l'Auditori Wintherthur de Barcelona, consistí en un viatge amb autocar a Strasbourg del 28 de novembre al 2 de desembre, una càmera fotogràfica, un Títol de la Generalitat i un Diploma de la CEE.

La cerimònia de lliurament de Premis es féu a la seu del Consell d'Europa, on se'ls va lliurar un Diploma de la CEE. No cal dir que rebre el premi fou una sorpresa i una alegria per a tots. Moltes felicitats!

INSTITUCIÓ

Trobada de Monitors de MOU-TE

El proppassat 16 de març, va tenir lloc a Mataró la tercera trobada de monitors de «Mou-te». Una trentena de monitors es van plegar per realitzar diferents activitats, que començaren amb un esmorzar i continuaren amb una pregària, dues xerrades i una trobada per etapes. Un dinar i una sobretaula culminaren aquest acte de germanor i d'aprenentatge per a aquest grup de companys.

Necrològiques

El P Alberto Favilli, escolapi col·laborador habitual de la revista Catalunya de la comunitat de Pantin i incardinat a la província de Catalunya, va morir el dissabte, 9 de març. I el dijous, 28 de març també moria l'Eulàlia Xuriach, mare del P General, Josep M Balcells. Un record per a ells en la nostra pregària.

A tots els lectors,

Papers us desitja una Bona Pasqua.

I el repertori de cants escolars?

Nivell de compliment de la normativa

«Cada centre ha de construir el seu propi repertori de cançons»: les instruccions del Departament per a aquest curs, assenyalen un llistat de cançons tradicionals i populars, de nades i d'himnes per a cada cicle de l'educació infantil i primària «d'entre les quals s'han d'escollir les que han de formar part del seu repertori de cant coral, atenent a la composició de l'alumnat». I aquest «ha de ser de creixent dificultat, fins als cànons a dues veus». I ara s'ha editat un enregistrament de totes elles, no fos cas que ens ho agaféssim «con la música a otra parte», (deu ser que molt pocs se les havien «baixades» de <http://www.xtec.es/rtee/cat/index.htm> No sabem, però, si aviat es muntarà una espècie d'«Operación triunfo» per tal d'augmentar el repertori considerat comú. I posats a fer, una Operación triunfo que premiés qui sap parlar bé, o qui raona correctament,... potser ajudaria a fer més entretinguts o populars certs aprenentatges.

Sense fugir de solfa, però, val la pena de remarcar que, entre moltes altres virtuts, els cants de diferents zones serveixen per copsar que el món s'entén de diferent

manera aquí que enllà; cosa que en èpoques de globalització, fins pot ser subversiu, a més de fer país.

Aleshores, com és que de les cançons encara no n'hem fet un eix transversal? No podríem cantar «tres i tres i tres fan nou...», a classe de mates; «muntanyes del Canigó, fresques sou i regalades...», a la de naturals; «Pastorets de la muntanya», a la de religió; «L'estaca», a la de socials o «Dolça Catalunya, pàtria del meu cor...», a la literatura catalana –i més, en l'any Verdguer?

Els docents d'infantil –que solen cantar molt– ens podrien explicar què fan. Això sí, potser caldria millorar més l'afinació, el ritme, l'entonació, el tempo i l'expressivitat.

Proposo als directors començar els clausures amb l'assaig d'un cant. I a l'Equip de Gestió, la interpretació de Els Segadors a cada Jornada Pedagògica atès que l'himne nacional «formarà part del repertori de totes les escoles».

De fet, si volem arribar a la tradició alemanya, per exemple, d'alguna manera s'ha de començar, oi?

Zum-zum

papers•

és una publicació del
SECRETARIAT DE LES
INSTITUCIONS ESCOLARS
DE L'ESCOLA PIA DE
CATALUNYA
Ronda de Sant Pau, 80 2n
08001 Barcelona
Tel.: 93 441 00 04
Fax: 93 441 02 87
escolapia@escolapia.net
www.escolapia.net

Consell de redacció:
Oriol Blancher, Ricard
Coma, Carme Guàrdia,
David Magrí, Eulàlia París,
Xavier Sanchís.

Col·laboradors:
Beatriu Garrido, Miquel
Mateo, Pere Vilaseca.

Maquetació:
Carme Roig.
Serafi - indústria gràfica

Coordinació:
Eulàlia París.
papers@escolapia.net

ABRIL 2002

- 4 · Reunió responsables PGS, de 4 a 6.
Formació sobre el Caràcter Propi-2a tanda,
de 10 a 1. (*)
Reunió Mediatecaris, 10 a 1. (*)
- 6 · Trobada Federació d'APAS a Granollers.
- 11 · Reunió administradors, de 10 a 1.
- 12 · Formació sobre el Caràcter Propi-2a tanda,
de 10 a 1.
- 13 · Jornada Pedagògica a Caldes de Montbui.
- 18 · Saló ensenyament - Expodidàctica
- 19 · Saló ensenyament - Expodidàctica
- 20 · Saló ensenyament - Expodidàctica
I Aplec "Mou-te" (*)
- 21 · Saló ensenyament
- 25 · Reunió responsables FOC, de 4 a 6.
- 29 · Formació secretaris d'estudis, de 9,30 a 14. (*)
- 30 · Reunió responsables informàtica,
de 10 a 2/4 de 2.

MAIG 2002

- 3 · Jornada Esport i Convivència a l'Escola Pia Sant Antoni.
- 6 · Formació programa SIG: avaluació final Batx..10 a 1. (*)
Reunió coord. de Pastoral, de 2/4 de 4 a 6.
Reunió delegats d'alumnes, de 4 a 6.
- 14 · Xerrada de cultura religiosa, 2/4 de 4 a 2/4 de 6
- 16 · Reunió revisió PAI i PAM, 10 a 1.
- 22 · Reunió responsables d'extraescolars,
2/4 de 4 a 5.
- 23 · Reunió de mediatecaris, de 10 a 1.
Reunió responsables PGS, de 4 a 6.
- 29 · Lliurament dels VII Premis a la Creativitat a l'Escola Pia Calassanci.

Si no es diu altrament, les activitats col·lectives es realitzaran als locals de l'Equip de Gestió.

(*) Alerta! Canvis respecte al calendari general.